

Mátot – Mászé (dupla hetiszakasz)

Mátot - Mászé hetiszakaszok tartalma מֵטוֹט - מִיֶּזֶה

Mátot (4Mózes 30:2–32:42.) szakasza elsősorban a fogadalmak érvényességéről, majd a Midján elleni büntetőexpediőról szól. Utána összeszámolják a zsákmányt, és abból oadadják a kohanitáknak és a levitáknak a nekik járó részt. Ezek után a hadsereg tisztjei és katonái önkéntesen adakoznak az általuk zsákmányolt ékszerekből, mivel a harcok során egyiküknek sem esett bántódása. Ezután Reuvén és Gád törzsei azt kérik, adják nekik a Transzjordániában elfoglalt területeket, ahol dús legelők vannak, és ne kelljen átkelniük a Jordánon. Mózes először felháborodik kérésükön, majd beleegyezik kérésükbe azzal a feltétellel, hogy a két törzs harcképes férfiai vegyenek részt az honfoglaló háborúban.

Mózes közvetíti Izrael törzsfőinek a fogadalmak érvénytelenítését szabályozó törvényeket. – 4Mózes 30:2–17.

A nép hadba vonul a midjániták ellen, így torolva meg rajtuk, hogy morálisan le akarták züllesztetni Izrael fiait, és a Tóra részletesen felsorolja, mennyi és miféle hadizsákmányt ejtettek, és azt hogyan osztották el a nép, a harcosok, a leviták és a főpap között. Ennek kapcsán a Tóra megadja az edények kóserítésének „kóserolásának” szabályait. – 4Mózes 31.

A negyedik könyv utolsó szakasza – Mászé (4Mózes 33–36.) – a pusztaságbeli 40 éves vándorlás térképét rajzolja meg, felsorolja a vezetők névsorát, akik majd az Országot felosztják a törzsek között és megismétli a menedékvárosok kijelölésének kötelességét.

A hetiszakasz eleje felsorolja Izrael vándorlásának negyvenkét szakaszát és állomáshelyét az Egyiptomból való kivonulástól kezdve a Moáb síkságain elfoglalt táborhelyükig, a Kánaánt határoló folyó túlsópartján. – 4Mózes 33:1–49.

Isten megparancsolja a zsidóknak, hogy semmisítsék meg a Szentföldön található bálványokat. – 4Mózes 33:50–56.

Reuvén és Gád törzse (amelyhez később Menásé fél törzse is csatlakozik) igényt nyújtanak be a Jordántól keletre eső területekre, mivel elsőrendű legelőnek ítélik azokat jószágaik számára. Mózes először feldühítik kérelmükkel, de aztán elnyerik beleegyezését, azzal a feltétellel, hogy először a többi fegyveressel együtt és azok élére állva meghódítják a Jordántól nyugatra eső területeket. – 4Mózes 32.

Kijelöltetnek az Ígéret Földjének határai, valamint azok a menedékvárosok, ahová a véletlenül gyilkossá lettek menekülhetnek. – 4Mózes 34–35.

Celáfhád leányai saját törzsükből, azaz Menáséből házasodnak, hogy apjuktól örökölt birtokuk ne menjen át egy másik törzs birtokába. – 4Mózes 36.

חזק חזק ונתחזק

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Chaim Shaul Glitzenstein: Mátot - Mászé

Tarts távolságot!

A zöld autó sofőrje megfordult egy pillanatra és elvesztette az uralmat a kormány felett. Megpróbált fékezni, de már túl késő volt, beleütközött az előtte haladó járműbe. A vezető, akin nem volt biztonsági öv, kirepült. Ha csak a követési távolságot megtartotta volna, máris máshogy nézne ki a kép.

A távolságtartás nem csak az utakon szolgálja a biztonságot. Az életben is az utunkon óvakodnunk kell, és védekezni a sérülések ellen. Ezért fontos, hogy visszafogjuk magunkat, még időben, és ne lépünk a veszélyes útra.

A távolságtartás ötlete a hetiszakaszunkban található. A **Mátot szakaszban** vannak azok a törvények, melyek magukban foglalják a fogadalmakat és korlátozásokat, amiket az ember magára vállal. A fogadalmak célja, hogy távol tartsák az embert azoktól a helyzetektől, amelyekben kudarcot vallhatna, elbukhatna.

A különböző források ellentmondásos állításokat fogalmaznak meg azzal kapcsolatban, hogy a fogadalom vállalása kötelező-e. Hasonló kérdés merül fel a közösségi szabályozásban – a második szentély idejében erősen kibővült a korlátozások és megkötések listája, míg az első szentély idején sokkal kevesebb ilyen megszorítás volt. Ezt azzal magyarázzák, hogy a fogadalmak helyénvalósága erősebb, mikor az ember megbotlik. Az emberek lelkiállapota rosszabb volt a második szentély korában, mint az elsőjében, ezért a bölcsek helyesnek tartották, hogy még több korlátozást vezessenek be. Ismerve az embereik lelkét, a bölcsek több pontos biztonsági övet vetettek be a védelmükre.

Az egyik legveszélyesebb terület a nemek közötti kapcsolat. A válások és megromlott kapcsolatok ezrei bizonyítják, hogy az ember mennyire könnyen elbukhat. Ezeknek a katasztrófáknak az elkerülésére hozták létre bölcseink az „**biztonságos élet Tanácsát**” és biztonsági kerítéseket állítottak fel. **Az érintés tilalma, a jehud tilalma, a cniut szabályai** a mindennapi kísértések elkerülésének eszközei.

Vannak pillanatok, amikor nagy a kísértés, hogy magunkra vállaljuk a döntés felelősségét, és bízunk a saját ítélőképességünkben és önuralmunkban. De valójában ez felelőtlenység lenne, mert soha nem tudjuk előre látni a helyzeteket, amelyekkel szembesülhetünk. Az ember hajlamos a szív szavát követni, és cselekedeteit annak elfogult és kiszámíthatatlan szeszélyeire bízni. Ezért ahogyan az utakon, a balesetek legjobb gyógymódja itt is a megelőzés! Vigyázzunk, és tartsuk a távolságot! Igaz ez az internetre is. Ott is fel kell állítani a határokat. Ahhoz, hogy a gyerekeink és magunk békéjét biztosítsuk, szabályoznunk kell a keresési lehetőségeket, és csak a hasznos webhelyek elérését szabad engedélyezni.

Kérjük kapcsolják be biztonsági öveiket, és tartsanak távolságot! Az élet útjára lépünk!

Gut Sábesz

Rabbi Jonatan Sacks: Természetes vagy természetfölötti?

A **Bámidbár** könyve a **menedékvárosokról** szóló beszámolóval zárul, a **hat városról** - három a **Jordán mindkét partján** -, amelyeket olyan helyként jelöltek ki, ahová a gyilkosságban ártatlanul, de emberölésben bűnösnek talált embereket ideiglenesen száműzték.

A korai társadalmakban, különösen a nem városi társadalmakban, amelyek nem rendelkeztek kiterjedt rendőri erővel, féltő volt, hogy az emberek saját kezükbe veszik a törvényt, különösen akkor, ha családjuk vagy törzsük egy tagját megölték. Így kezdődött a bosszú és a megtorlás körforgása, amelynek nem volt természetes vége, egyik bosszúból elkövetett gyilkosság követte a másikat és a másikat, amíg a közösséget meg nem tizedelték. Ez a jelenség ismerős számunkra az irodalomból, a **Rómeó és Júlia Montague-jaitól és Capuletjeitől kezdve a West Side Story Cápáin és Jetjein át A keresztapa Corleonéiig és Tattagliáihoz**.

Az egyetlen járható megoldás a hatékony és pártatlan jogállamiság. Egy veszély azonban továbbra is fennáll. Ha **Ruben megölte Simont**, és a bíróság ártatlannak ítéli a gyilkosságban - baleset volt, nem volt szándékos szándékosság, az áldozat és az elkövető nem voltak ellenségek -, akkor is fennáll a veszély, hogy az áldozat családja úgy érzi, hogy nem szolgáltattak igazságot. Közeli hozzátartozójuk holtan fekszik, és senkit sem büntettek meg.

A **menedékvárosokat** azért hozták létre, hogy megelőzzék az ilyen „**vérbosszú**” helyzeteket. Azokat, akik emberölést követtek el, oda küldték, és amíg a város határain belül tartózkodtak, a törvény védelme alatt álltak. Ott kellett maradniuk - a hetiszakasz szerint - „**a főpap haláláig**” (4Mózes 35:25).

A nyilvánvaló kérdés az, hogy mi köze van ehhez a főpap halálának? Úgy tűnik, semmiféle kapcsolat nincs az emberölés, a vérbosszú és a főpap között, nemhogy a halála között.

Nézzünk meg két teljesen eltérő értelmezést. Ezek önmagukban is érdekesek, de általánosságban megmutatják a judaizmuson belül létező gondolkodási skálát. Az elsőt a Babiloni Talmud adja:

Egy tiszteletreméltó öreg tudós azt mondta: „**Hallottam egy magyarázatot Ráva egyik szessziós előadásán, hogy a főpaprak Istenhez kellett volna imádkoznia, hogy kegyelmet kérjen nemzedéke számára, amit nem tett meg**”. (Makkot 11a)

Eszerint a **főpaprak**, ha csak kis mértékben is, de része volt a bűnösségben, amiért valaki, ha véletlenül is, de meghalt. A gyilkosság nem olyasmi, amit a főpap imájával el lehetett volna háritani.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Természetes vagy természetfölötti?

A gyilkos volt a bűnös a büntettségben, mivel úgy döntött, hogy azt teszi, amit tett, és senki mást nem lehet hibáztatni. De az emberölés, éppen azért, mert anélkül történik meg, hogy bárki szándékosan tette volna, olyan esemény, amelyet a **főpap imájával** el lehetett volna háritani. Ezért nem engesztelődik ki teljesen, amíg a főpap meg nem hal. Csak ekkor mehet szabadon az emberölő.

Maimonidész teljesen más magyarázatot ad A tanácstanok útmutatójában:

Aki tudtán kívül megölt egy másik embert, annak száműzetésbe kell vonulnia, mert „**vérbosszúálló**” haragja lehül, amíg a baj okozója nincs szem előtt. A száműzetésből való visszatérés esélye a **főpap**, a legbecsesebb ember és egész Izrael barátjának halálától függ. Halála által a megölt személy rokona megbékél (**ibid. 25. v.**); mert természetes jelenség, hogy szerencsétlenségünkben akkor találunk vigasztalást, ha ugyanez vagy egy nagyobb szerencsétlenség egy másik személyt ért. Köztünk nincs olyan haláleset, amely nagyobb gyászt okozna, mint a **főpapé**. (**A tanácstanok útmutatója III:40**)

Maimonidész szerint a **főpap halálának** semmi köze a bűnösséghez vagy a vezekléshez, hanem egyszerűen csak ahhoz, hogy olyan nagy kollektív gyászt okoz, hogy az emberek a nagyobb nemzeti veszteséggel szemben elfelejtik saját szerencsétlenségüket. Ekkor az emberek elengedik egyéni igazságtalanságérzetüket és bosszúvágyukat. Ekkor válik biztonságossá, hogy az emberölésben bűnösnek talált személy hazatérhet.

Mi a tétje a jog e két, egymástól mélységesen eltérő értelmezésének? Az **elsőnek** ahhoz van köze, hogy a menedékvárosba való száműzetés egyfajta büntetés-e vagy sem. A **babiloni Talmud** szerint úgy tűnik, hogy igen. Lehet, hogy nem volt szándékos. Jogilag senki sem volt hibáztatható. De tragédia történt X, az emberölésben vétkes személy keze által, és még a főpap is osztozott, ha csak negatívan és passzívan is, a bűnösségben. Csak akkor állt helyre az erkölcsi egyensúly, amikor mindketten szenvedést szenvedtek, az egyik a száműzetés, a **másik a (természetes, nem bírósági)** halál útján. Az áldozat családja úgy érzi, hogy valamiféle igazságszolgáltatás történt.

Maimonidész azonban a **menedékvárosok törvényét** egyáltalán nem a bűnösség vagy a büntetés szempontjából értelmezi. Az egyetlen lényeges szempont a biztonság. Az emberölésben bűnös személy nem azért megy száműzetésbe, mert ez a vezeklés egyik formája, hanem egyszerűen azért, mert biztonságosabb számára, ha messze van azoktól, akik esetleg bosszút akarnak állni. Ott marad a **főpap** haláláig, mert csak nemzeti tragédia után feltételezhető, hogy az emberek lemondtak arról a gondolatról, hogy bosszút álljanak a saját halott családtagjukért.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Rabbi Jonatan Sacks: Természetes vagy természetfölötti?

Ez alapvető különbség abban, ahogyan a **menedékvárosokat** elképzeljük.

Van azonban egy alapvetőbb különbség is közöttük. A **Babiloni Talmud** feltételezi a természetfeletti valóság bizonyos szintjét. Magától értetődőnek veszi, hogy ha a **főpap** elég keményen és odaadóan imádkozott volna, nem történtek volna véletlen halálesetek. **Maimonidész** magyarázata nem természetfeletti.

Nagyjából ahhoz tartozik, amit mi szociálpszichológiának neveznénk. Az emberek jobban képesek megbékélni a múlttal, ha nem emlékeztetik őket rá naponta azzal, hogy látják azt a személyt, aki talán azt az autót vezette, amelyik megölte a fiukat, amikor az egy sötét éjszakán, heves esőzésben, egy éles kanyarban átkelt az úton.

Vannak olyan halálesetek - mint **Diana hercegnő** és az **anyakirálynő halála Nagy-Britanniában** -, amelyek széles körű és mély nemzeti gyászt váltanak ki. Vannak időszakok - például **9/11** után, vagy a **2004. december 26-i indiai-óceáni szökőár** után - amikor személyes sérelmeink egyszerűen túl kicsinek tűnnek ahhoz, hogy aggódjunk miattuk. Ez, ahogy **Maimonidész** mondja, „**természetes jelenség**”.

A zsidóság természetes és természetfeletti felfogása közötti alapvető különbség a zsidó történelem számos korszakán végigvonul: A bölcsek a papokkal szemben, a filozófusok a misztikusokkal szemben, Izmael rabbi Akiva rabbival szemben, Maimonidész Júda Halevi Júdával szemben, és így tovább egészen napjainkig.

Fontos felismerni, hogy a **judaizmusban a vallásos hit** nem minden megközelítése feltételez természetfeletti eseményeket - vagyis olyan eseményeket, amelyek a tágran értelmezett tudomány paramétereit között nem magyarázhatók meg.

Isten túl van a világegyetemen, de a világegyetemen belüli cselekedetei ennek ellenére összhangban lehetnek a **természeti törvényekkel** és az ok-okozati összefüggésekkel.

Eszerint az ima megváltoztatja a világot, mert megváltoztat minket. A **Tóra** képes átalakítani a társadalmat, de nem csodák útján, hanem a politikai elmélet és a társadalomtudomány szempontjából teljes mértékben megmagyarázható hatások révén. Nem ez az egyetlen megközelítése a **judaizmusnak**, de **Maimonidészé** ez, és ez marad a hitünk megértésének két nagyszerű módja közül az egyik.

SÁBÁT SÁLOM

A **próféták** némelyike elmondta az allegóriát és magyarázatát. Mások csak a magyarázatot. Másszor csak a képeket mesélték el magyarázat nélkül, mint tette ezt néhányszor **Jechezkél** és **Zchárjá**. De mindezek a **próféciák** metaforikus képekben és allegóriákban érkeznek.

Mózes és a többi próféta

4. §. Egyik **próféta** sem akkor prófétál, amikor akar. Összpontosítaniuk kell figyelmüket, félre kell húzódnuk, boldog, derűs hangulatba kell kerülniük, mert a prófécia nem száll olyan emberre, aki szomorú vagy bágyadt, hanem [**csak olyankor száll rájuk**] mikor boldogok. Következésképp a próféták tanítványainál mindig van hárfa, dob, fuvola és lant [**mikor**] próféciára várnak. Ez értendő a kifejezésen: „**ők prófétálnak**”, azaz addig követik a prófétálás útját, míg ténylegesen nem prófétálnak, ahogy mondani szokás, ha valaki „**nagyságra törekszik**”.

5. §. Azokat, akik prófétálni vágnak, a „**próféták tanítványainak**” nevezik. Noha ők is összpontosítják figyelmüket, lehet, hogy rájuk száll az **Isteni Jelenlét**, és az is lehet, hogy nem.

6. §. A fentiek mind az összes korai és későbbi próféták prófétálásaira vonatkoznak, kivéve **Mózes**t, a mi tanítónkat, minden próféták mesterét. **Mi a különbség Mózes és az összes többi próféta próféciái közt?** Az összes többire álom vagy látomás formájában ruháztatott rá [**az Isteni bepillantás**], míg **Mózes**, a mi tanítónk ébren volt, ahogy írva van: „**És mikor Mózes bement a találkozás sátrába, hogy beszéljen Vele, akkor hallotta a hangot, amint szólt hozzá.**”

Az összes [**többi**] **prófétára** angyali közvetítőn keresztül prófétált, ők tehát csak metaforikus képeket és allegóriákat fogtak fel. **Mózes**, a mi tanítónk angyali közvetítő nélkül [**prófétált**]: „**Szájról szájra beszélek vele**”, „Beszélt pedig az **Örökkévaló Mózes**szel színről színre”, és „**az Örökkévaló alakját nézi**”, azaz nem metaforákban, hanem a maga teljességében kapta a közlendőt, metaforák és allegóriák nélkül. A **Tóra** tanúsítja róla: „**[Szájról szájra beszélek vele,] világosan és nem rejtélyekben.**” Mózes nem metaforákon keresztül fogta fel a **próféciákat**, hanem nyílt reveláció formájában, a maguk teljességében érzékelte azokat. Az összes [**többi**] prófétát megfélemlítették, megrémítették és összezavarták [**az általuk megélt revelációk**], de **Mózes**t, a mi tanítónkat nem, mint az a versben írva van: „**Beszélt pedig az Örökkévaló Mózes**szel színről színre, amint beszél valaki a társához”, azaz ahogy az embert nem félemlíti meg, ha a barátja szól hozzá, ugyanúgy nem rémült meg **Mózes** sem, mert elegendő lelki ereje volt hozzá, hogy higgadtan felfogja és megértse a prófécia szavait.

Folytatjuk...

NAGY FUVÁROS UTCAI TEMPLOM ב"ה IMAREND AUGUSZTUS 1. – 31. KÖZÖTT

TÁMUZ	26.	1.	csütörtök		7.00	19.00	
	27.	2.	péntek		8:19.57	7.00	19.00
	28.	3.	szombat	MATOT-MÁSZÉ vége: 21.08 Újhold hirdetés	8,00	19.45	
ÁV	29.	4.	vasárnap	Jajm Kippur Kótajn	8.00	19.00	
	1.	5.	hétfő	Újhold	7.00	19.00	
	2.	6.	kedd		7.00	19.00	
	3.	7.	szerda		7.00	19.00	
	4.	8.	csütörtök		7.00	19.00	
	5.	9.	péntek		8:19.47	7.00	19.00
	6.	10.	szombat	DEVÁRIM vége: 20.57 SÁBÁT HÁZON	8.00	19.45	
	7.	11.	vasárnap		8.00	19.00	
	8.	12.	hétfő	20,00-től Böjt	7.00	19.45	
	9.	13.	kedd	Tiso be Áv BÖJT NAP, vége: 20,32	7.00	19.00	
	10.	14.	szerda		7.00	19.00	
	11.	15.	csütörtök		7.00	19.00	
	12.	16.	péntek		8:19.35	7.00	19.00
	13.	17.	szombat	VÁETHÁNÁN vége: 20.42 SÁBÁT NÁHÁMU	8.00	19.30	
	14.	18.	vasárnap		8.00	19.00	
	15.	19.	hétfő		8.00	19.00	
	16.	20.	kedd		8.00	19.00	
17.	21.	szerda		7.00	19.00		
18.	22.	csütörtök		7.00	19.00		
19.	23.	péntek		8:19.22	7.00	19.00	
20.	24.	szombat	ÉKEV vége: 20.28	8.00	19.15		
21.	25.	vasárnap		8.00	19.00		
22.	26.	hétfő		7.00	19.00		
23.	27.	kedd		7.00	19.00		
24.	28.	szerda		7.00	19.00		
25.	29.	csütörtök		7.00	19.00		
26.	30.	péntek		8:19.10	7.00	19.00	
27.	31.	szombat	RÖÉ vége: 20.15 Újhold hirdetés	8.00	19.00		

Ismeretlen zsidók nyomában LXXXIX. Palágyi Imre

Palágyi Lajos, szül. Silberstein (Óbecse, 1866. április 15. – Budapest 1933. március 7.) zsidó származású magyar költő, állami tanítóképző intézet tanár, Palágyi Menyhért testvéröccse.

Óbecsén született, hol atyja, **Silberstein Mór** tanító volt, (ki bölcselettel és irodalommal is foglalkozott és számos pedagógiai cikket írt). Édesanyja **Seelenfreund Rozália**. Palágyi ötéves volt, mikor atyja **Temesvárra** került tanítónak, majd **Abauj-Szepsibe**, innét **Kassára, Budapestre**, azután **Sziksóra**, végre **1878-ban** állandóan **Budapestre**; így **Palágyi** gyermekévei vándorlások és nyomorúságok közt teltek el. A fővárosban önerejéből sajátította el minden ismeretét, mert iskolába sohasem járt; egyetlen tanítója **bátyja, Palágyi Menyhért** volt.

Tizenhárom éves korában kezdett verseket írni. Egész gyermekkorában betegeskedett és azért első versei is már az élet sötét oldalait mutatják be. A **fővárosban** egészen elhagyatva, pajtások nélkül, mondhatni az utcán nőtt fel és megismerkedett az élet mindennemű sanyarúságaival. **1879-ben** kezdett a lapoknak verseket küldözgetni. Az első lap, melyben neve alatt vers jelent meg, **Ábrányi Emil Magyar Népbarátja** volt. Egy ízben összes írott verseit a **Vasárnapi Újságnak** küldte be; **Szász Károlynak** buzdító levele bátorította s utána sűrűn jelentek meg költeményei a **Vasárnapi Újságban**; majd a **Magyarország** és a **Nagyvilág**, később az **Ország-Világ** hozták költeményeit; ezen utóbbi lap szerkesztője magához vette munkatársnak, ahol két évig dolgozott, miközben több szépirodalmi lapnak is írt. Ezen állását is elveszítve, nevelőnek ment vidékre; de csak két hónapig bírta ki a falusi magányt, visszavágyott a fővárosba; itt tengődött, küszködött egy darabig, míg **Urváry Lajos**, a **Pesti Napló** szerkesztője, aki már több költeményét közölte lapjában, felvette a szerkesztőségébe mint belmunkatársat; időközben szerkesztette a **Magyar Háziasszonyt** és számos tárcáit és költeményeit sűrűn közölte a **Magyar Salon**, **Magyar Szemle**, **Ország-Világ (1894-től)**, a **Képes Családi Lapok (1885-től)**, **Fővárosi Lapok**, (melynek rendes belmunkatársa lett), **Pesti Napló**, **Nemzet** és más lapok. **1890-ben** a **Petőfi Társaság** által kitűzött és az aradi vértanúk szobránál elszavalandó **100 aranyas** pályadíjat nyerte el.

1898-ban kinevezték hódmezővásárhelyi polgári iskolai tanárnak, **1899 szeptemberétől** a **sárospataki állami tanítóképző** intézethez helyezték át. **1909-ben** lefordította **Goethe Faustját**. Költői munkássága kezdetén a szocialista eszméket szólaltatta meg, ám hamar elvesztette érdeklődését a társadalmi problémák iránt. A **Horthy-rendszerben** támadásoknak volt kitéve korábbi szocialista állásfoglalása miatt. Utolsó éveiben visszavonultan élt. **Neje Schlesinger Zili** volt.

Forrás: (wikipedia)

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XVIII. rész

1944. július 27. - 1944. augusztus 02. között

1944.július 27. A **szovjet** csapatok elfoglalták **Lemberget**, ahol **110 ezer** zsidó vesztette életét a **német megszállás** alatt. Csak néhány zsidó-többségük a csatornában-élte túl a német megszállást. **12 nappal** az után, hogy a **németek 7000 helybéli zsidót deportáltak** és **100 embert legyilkoltak**, felszabadul a **litvániai Siauliaj**. A **Szovjet hadsereg felszabadította a lettországi Daugavpilst (Dvinszk)**. **Ságvári Endre illegális kommunista politikust**, aktivistát egy csendőri igazoltatást követő tűzharc során **halálosan megsebesítették**. A **brit és amerikai légierő bombatámadást** hajtott végre a **csepei Weiss Manfréd Művek** ellen. Nagyobb **angolszász légitámadás zajlott Budapest térségében**. **Stöckler Lajos** megkezdte működését a **Magyarországi Zsidók Országos Szövetsége Ideiglenes Intézőbizottságában**.

1944.július 28. Heinrich Himmler egyetértését fejezte ki **Horthynak** a **deportálások leállítását** illetően. A **Budapesti Közlönyben** megjelent **Jaross Andor belügyminiszter** aláírásával a **191.449/1944. VII. b. számú rendelet dr. Boda Ernő és Stöckler Lajos kinevezéséről**. A **Vörös Hadsereg** elfoglalta az **ukrajnai Breszt-Litovszkot**.

1944.július 29. A **szovjet hadsereg átkelt a Visztulán**. **3520 zsidót halálmenetben indítottak el Varsótól nyugat felé**. A **Harc "A zsidóság áttérése"** című **vezércikkében Bosnyák Zoltán** hangsúlyozta, hogy a zsidók csak azért fogadták el a kereszténységet, hogy megmeneküljenek a rájuk váró sorstól. Ugyanitt **dr. Berend Béla - "Egy rabbi a zsidók tömeges megkeresztelkedéséről..."** -, ír, és a **szélsőjobboldaliak** álláspontjával egybehangzóan azt hangsúlyozta, hogy a kitérés sem változtat a **zsidók** helyzetén. Reggel **Szálasi Ferenc** beszélgetést folytatott **Vörös János vezérkari főnökkel Dísz téren lévő irodájában**, kifejtette a párt addigi küzdelmét, hűségét **Horthy Miklós** iránt, és aggodalmát, hogy a kormányzó esetleg lemond. Válaszában **Vörös** bizalmasan közölte vele, hogy a kormányzó tervezte lemondását, vagy csak bizonyos jogkörökről való lemondását, azonban erről ő lebeszélte. **Szálásinak** a **katonai kormány** kinevezésére vonatkozó kérdésére a vezérkari főnök azt válaszolta, hogy ebben az ügyben **Csatay Lajos honvédelmi miniszterrel tárgyaltak Horthyval**. A **kormányzó** aziránt érdeklődött, hogy a **hadsereg** ellen tudna-e állni a **németeknek**, ha e nekik nem tetsző lépést megtenné. **Csatay** kijelentette, hogy a hadsereg képes erre, azonban **Vörös** a terve ellen foglalt állást, lebeszélve a **kormányzót** róla.

1944.július 30. Nagyobb **angolszász légitámadás zajlott le Budapest térségében**. **Rodosz és Kósz szigetéről 1700 zsidót szállító 3 tankhajó** megérkezett **Pireuszba**, ahonnan **teherautókon az Athénhoz közeli Haidar börtön internálótáborába** kerültek. A **franciaországi Toulouseból** több száz zsidót **deportáltak Auschwitzba**. **Hellebronth Vilmos vezérőrnagy**, az **Otto Winkelmannal** folytatott előző napi megbeszélésnek megfelelően, felkereste **Pomázon Magyarossy Sándor altábornagyot**, hogy tárgyaljanak arról, utóbbi milyen feltételekkel vállalná a **miniszterelnöki** tisztséget.

1944.július 31. A **franciaországi Drancy ideiglenes lágerből deportáltak az utolsó 1300 zsidót Auschwitzba**. Innen összesen **73.853 zsidót szállítottak a halálba**. **Amerikai csapatok Avranches-nál áttörték a német védelmi vonalakat**, majd **3 nap** alatt **benyomultak a Bretagne-félszigetre** és elérték a **Loire folyót**. A **Kobra-hadművelet** zárásaként az **amerikai csapatok elfoglalták, a német ellentámadásokat visszaverve, megtartották Avranches városát**.

Dr. Goldberger Tamás: 80 éve történt

XVIII. rész

Megkezdődik a zsidó fa-, fatermék-, butor- és épületanyagkereskedők árukészletének és felszerelésének értékesítése

Ennek révén a **George S. Patton** vezette egységek kitörhettek a **Cotentin-félszigetről, nyugati, Bretagne** felé, illetve **déli és keleti** irányban. E mozdulatok gyakorlatilag egyértelművé tették a németek vereségét **Normandiában**.

1944. augusztus 1. Varsóban a náci megszállás elleni felkelés tört ki, amelyet a németek csak **október 3-án** tudtak leverni. A nagyszabású felkelés katonai vezetője a londoni lengyel emigráns kormány alatt működő **Honi Hadsereg (Armia Krajowa)** megbízásából **T. Bór-Komorowski** tábornok volt. A szovjet hadsereg felszabadította a litvániai **Kaunast**. A helyi litvánok meggyilkolták **Jan Pauvlavicius** ácsot, aki zsidókat rejtegetett. Az olaszországi **Pisában** a nácik lemészárolták a zsidókat és **Giuseppe Pardo Roquest**, a helyi zsidó közösség vezetőjét. A Magyarországi Zsidók Lapja cikket közölt a zsidók kikeresztelkedése ellen. **Bosnyák Zoltán** és **Endre László** a Zsidókérdéskutató Magyar Intézet javára való adakozásra szólította fel a megyei és városi közhivatalnokokat. Délután öt órakerülést tartott a **Keleti Arcvonal Bajtársi Szövetség**. Az ülésen az egyik alapító és vezetőségi tag kijelentette, hogy nem hajlandó **Imrédy Bélával** együttműködni, mert pártpolitikára használja a szövetséget, illetve, mert **25%-ban zsidó**. Az újabb támadások hatására **Imrédy** lemondott a **KABSZ elnökségéről**, pár nap múlva a kormányból is távozott.

1944. augusztus 2. Előjött az illegalitásból a **kovnói (Kaunas)** gettó néhány túlélője, köztük **Efráim Osri** rabbi, a **Soával** kapcsolatos **Responzumok** szerzője. Életbe lépett az **1944. évi 2. 880. M. E. sz. rendelet** a zsidók üzlethelyiségeinek hasznosításáról. **Törökország** megszakította

a diplomáciai kapcsolatokat **Németországgal**. A nácik legyilkolták az **auschwitzi** tábor utolsó **3000 cigány foglyát**, köztük **magyarokat**. **Nemzetközi cigány civil szervezetek** **2004-ben** kezdeményezték, hogy **augusztus 2-án délben egyperces csenddel** emlékezzenek a **holokauszt roma (porajmos) áldozataira**. A német részről a **deportálás** folytatása miatt, illetve az ország befolyásos politikai és egyházi vezetői részéről ellenkező célokkal ránehezedő nyomás hatására a minisztertanács tárgyalt a zsidókérdésről. **Jaross Andor** nemzetbiztonsági szempontokra és a katonai veszély-re, amit a fővárosban lévő nagyszámú zsidó jelentett, javasolta a **deportálás** azonnali **folytatását**, a mintegy **20.000** kitért zsidó különválasztása után. "a **Budapestben tartózkodó zsidók létszáma 280 000-re tehető**. Zsidó lakásokban **170 000 zsidó van nyilvántartva**. A hiányzó **100 000 zsidó keresztény lakásokban elbújva tartózkodik, vagy másutt szerzett magának búvóhelyet**. A megkeresztelkedett zsidók száma **Budapestben 20 ezerre tehető**." A deportálásokat a zsidók által legsűrűbben lakott **VI., VII., VIII. kerületekben** szeretne volna elkezdni. **Sztójay Döme** egyetértett a nagyszámú zsidó jelenléte által jelentett veszélyt illetően, úgy vélte, a **deportálás** **1-2 héten belül folytatódhatnak**, annyit akart csupán, hogy azokat "humánusan" hajtsák végre.

Folytatjuk...

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórát!

XXI. rész

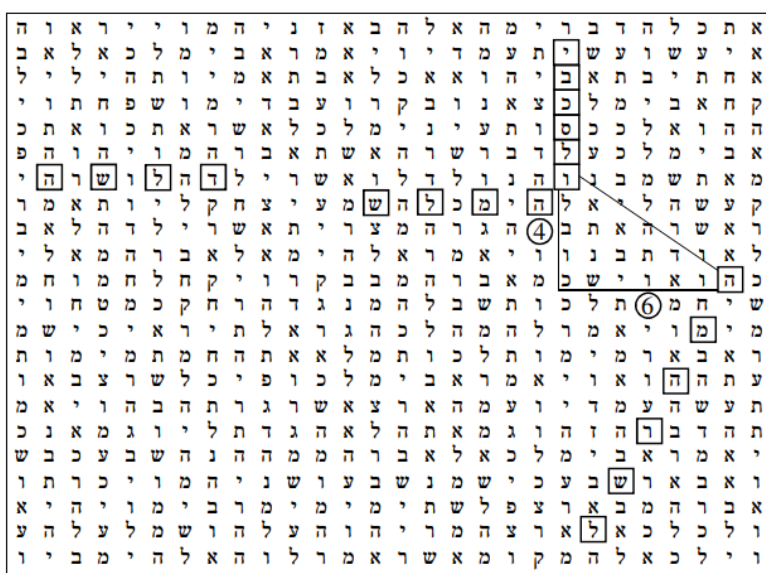
34 nevet választottak ki (pontosabban a listán minden olyan rabbi szerepelt, akiről az enciklopédiában legalább három hasábnyi szöveget írtak). A listát **Slomo Havlin** professzor – a **Bar Ilan Egyetem Bibliográfia és Könyvtár Tanszékének** vezetője – állította össze. A helyesírás szabályait és a **héber dátum formáját** egy nyelvész, **Dr. Yaakov Orbach** állapította meg. Az eredmények nagyon sikeresek voltak.

Nézd meg a következő példát! **Slomo Luria** rabbi **1510-** ben született és **1574-**ben halt meg. **Lengyelország** és **Litvánia** vezető rabbija volt, és számos fontos kommentárt írt a **Talmudhoz**. **MáHÁRSÁL** néven szoktak hivatkozni rá, ami héberül a „**Tanítónk, Rabbi Slomo Luria**” rövidítése. **Halálának héber dátuma** kiszlév **12**.

A számítógép „a **MáHÁRSÁL**” (**HáMáHÁRSÁL**) nevet legkevesebb **229 betűs távolságban** találta meg. **Halálának dátumát**, legkevesebb **114 betűs távolságban**. A **halála évét (5334)** és a **Slomo** nevet **két betűnként** találta meg, **visszafelé**. Figyeld meg, milyen közel vannak egymáshoz a találatok.

a MáHÁRSÁL – המהרשל Slomo – שלמה
kiszlév 12 – יב כסלו 5334 – השלד

A távolság kiszámítása: $\sqrt{6^2 + 4^2} = \sqrt{52} = 7,21$

A **Statistical Science**-t csak a **rabbik neve** és a **születési és halálozási dátumának** közelsége érdekelte. Ehhez rajzolni kellett egy háromszöget, és el kellett végezni egy precíz matematikai számítást. A fenti példában a név és a dátum közötti lineáris távolság **7,21 betű**. Ami elég közelinek tűnik.

Tzvi Gluckin:

Fedezd fel ki írta a Tórárt!

XXI. rész

Nem minden név és dátum volt ilyen közel egymáshoz. Néhánynak **20 betű** volt a **lineáris távolsága**. Néhánynak **50 betű**. Néhányat pedig nem sikerült megtalálni. De elég példa működött, és elég példa volt közel ahhoz, hogy a **Statistical Science** lelkesen döntsön a publikálás mellett. De végül mégis visszakoztak. A folyóirat levelet küldött **Ripsnek** és **Witztumnak**. A kísérlet túl ellentmondásos. Meggondolták magukat. Nem akarták publikálni.

Ez nem volt fair. Ha nem lett volna elég tudományos, rendben. **De ha a tudományosság kritériumainak megfelelt, hogy vonulhatott vissza a folyóirat?** A **Statistical Science** azzal érvelt, hogy a **hírnevük** forog kockán. Még ha a módszertan jó is volt, a következtetések hókuszpókuszoknak tűnnek. Ha valaki hibát találna, az tönkre tenné a folyóirat hitelességét. De beleegyeztek egy kompromisszumba. Ha a világ egyik vezető statisztikusa hitelesíti az eredményeket – és a nevét adja hozzá –, akkor közzéteszik a cikket. Az általuk favorizált statisztikus **Persi Diaconis professzor** volt. **Diaconis** érdekes személyiség volt. A **Harvardon doktorált matematikai statisztikából**. A **Stanford** egyik vezető professzora volt. Egy varázsló. Elnyerte a tekintélyes **MacArthur ösztöndíjat** – egy zseniknek járó **500 000 dolláros ösztöndíjat**, amelyet a kedvezményezettek tetszésük szerint költhetnek el – összekevert kártyapaklik véletlenszerűségi szintjének kiszámításáért. Az **1970-es** évek közepén feltárta az **ESP-kutatás** kulcsfontosságú **problémáit**, és megcáfolt jó pár híres médiumot. Igazi szkeptikus volt. Ha **Diaconis** azt mondja, hogy az egyenlő távolságra lévő betűsorozatok kutatása legitim, a folyóirat leközi a cikket. Ellenkező esetben felejtsek el.

Rips és **Witztum** felvette a kapcsolatot **Diaconisszal**. Elküldték neki az általuk publikálásra előkészített dolgozat egy példányát. **Diaconis** azt javasolta, hogy futtassák le újra a kísérletet más **rabbikkal**. Egy **harminckét nevet** tartalmazó **új listát** választottak az **Encyclopedia of Great Men in Israelből**. **(Az új lista olyan rabbik nevéből állt, akiről az enciklopédiában másfél-három hasábnyi szöveget írtak)**. **Havlin professzor** ezt a listát is elkészítette. A kísérletet lefuttatták, és az eredmények hasonlóak voltak az elsőhöz. **Diaconis** kontrollkísérleteket is kért. **Rips** és **Witztum** más könyvekben **(köztük a szamaritánus Tórában⁷⁸ és a Teremtés könyvének olyan változataiban, amelyekben a szavakat és a mondatokat összekeverték)** is kerestek egyenlő távolságra lévő betű sorozatokat. Ezekben is a rabbik neveit és a születési és halálozási dátumaikat keresték. Ezek a könyvek körülbelül ugyanolyan hosszúak voltak, mint a **Teremtés könyve**.

Folytatjuk...

Heti Jahrzeit:

Rabbi Elazar Abuhatzeira

Elazar Abuhatzeira rabbi, más néven **Baba Elazar** (Marokkó, 1948. augusztus 9. – Izrael, 2011. július 28.) ortodox szefárd rabbi és kabbalista.

A marokkói Rissaniban született **Meir** rabbi (a „Baba Meir”) és **Simcha Abuhatzeira** gyermekeként, a **Baba Sali** rabbi, **Jiszráel Abuhatzeira** unokája és a **Nahariya-i David Chai Abuhatzeira** rabbi testvére volt.

Fiatal korában édesanyja árván hagyta. Egy évig a „**Tomchi Temimim**” jesivában tanult **Casablancában**. **1966 Ádár** hónapján **édesapjával Izraelbe emigrált**, és a család **Ashdodban** telepedett le.

Miután **alijázott Izraelbe 1966-ban**, és tanult a **Porat Yosef Yeshiva** rabbi **Avraham Hafuta**, aki egy társa volt a nagyapja **Baba Sally**. Később **Beersebába** költözött, ahol **jesivát** vezetett.

Abuhatzeira vezető **kabbalistaként** szerzett hírneve mellett ismert volt az üzleti és politikai vezetőkkel való munkájáról és befolyásáról, és spirituális vezetőként is volt követője. **2011-ben** becslések szerint **80 millió dollárra** becsült vagyona volt.

Abuhatzeira arról volt ismert, hogy **köpenyt viselt**, amelynek hosszú csuklyája az arca nagy részét eltakarta, állítólag azért, hogy megóvja attól, hogy szemérmetlenül öltözött nőkre pillantson. Alagutat ásatott az otthona és a **jesiva** között, ahol az embereket fogadta.

Sokan eljöttek, hogy tanácsot vagy áldást kapjanak tőle, köztük **askenázik** és **szefárdok**, **közemberek** és **politikusok**. Követői nagylelkűen hozzájárultak udvarának létrehozásához, és az évek során nagy vagyont halmozott fel. Volt egy nagy **avrechim kollégiuma Be'er Shevában**, és egy **kocsmája**, hívei szerint személyesen aszketikusan viselkedett.

2003-ban a **Haaretz** újság oknyomozó cikke nyomán **Abuhatzira** rabbit **bepereelte az adóhatóság**, hogy a követőitől kapott adományok után fizetendő **adó** címén **100 millió sékelt** utaljon át az államkasszába. A kompromisszum részeként megegyeztek abban, hogy a befizetendő adó helyett **20 millió sékelt adományoz** önkéntes intézményeknek.

Abuhatzira rabbi **Deborah felesége és hét gyermek édesapja** volt.

Forrás: (tzadikim)

RECEPT-TÁR

Cukkinis vagdalt

Egy ízletes vega fasírt, ami nagyon zöldséges és extrán szafotos. A vegák imádni fogják, de a húsevők is!

Hozzávalók: 25X10-es sütőforma

- 400 g cukkini
- só, bors
- 380 g főtt vörös lencse
- 2 db tojás
- 1 ek fűszerpaprika
- 30 g finomliszt
- 100 g zsemlemorzsa
- 30 g szójaszószt
- 4 gerezd fokhagyma
- 1 ek sűrített paradicsom

Elkészítés:

A cukkinis vagdalt első lépéseként a cukkinit lereszeljük, besózzuk és 5 percre félretesszük. Miután letelt az idő, enyhén kinyomkodjuk a levét, de nem kell teljesen kifacsarni, hagyjunk benne nedvességet. Hozzáadjuk a vörös lencsét, a tojásokat, a fűszerpaprikát és sózzuk, borsozzuk. Mehet bele a liszt, a zsemlemorzsa, a szójaszószt, a reszelt fokhagyma és a sűrített paradicsom is, alaposan elkeverjük, majd a masszát egy sütőpapírral bélelt sütőformába szedjük.

Elsimítjük a tetejét, és 180 fokra előmelegített sütőben kb. 55 percet sütjük. Szeletelés előtt hagyjuk hűlni 30 percet, így nem fog szétesni.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ב

IMAIĐÓK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Aug. 02. – 2024. Aug.09.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
02. péntek	7:00	19:00
03. szombat	8:00	19:45
04. vasárnap	8:00	19:00
05. hétfő	7:00	19:00
06. kedd	7:00	19:00
07. szerda	7:00	19:00
08. csütörtök	7:00	19:00
09. péntek	7:00	19:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
02. péntek	19:58	03. szombat	21:09
09. péntek	19:47	10. szombat	20:57

POÉN SAROK

Két szőlőszem megy a vasúti síneken. Azt mondja az egyik:
- Majd én szólok, ha jön a vonat.
Kis idő múlva:
- Must.

A 613 PARANCSOLAT

XIV.

Tiltó micva

Nem hagyni másnapra az áldozat húsát

„És ne hagyjatok meg belőle semmit reggelig”

(2Mózes 12:10)

Streit Sándor és a körzet tartott Jahrzeitot a Beckerné Winkler Erzsébet után.

Körzetünk Hámori László után tartott Jahrzeitot.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kiléni tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt augusztus 07.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuváros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuváros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrásy Béla